

متن پرسش

سلام بر استاد: دیدگاه های مراجع معظم را در مورد فلسفه و یا عرفان اجمالا بررسی می‌کردم ظاهرا اکثر نظر خوشی نسبت به آنها ندارند در اوایل جامع اسرار مرحوم سید حیدر آملی صحبت از بعد تصوف و تشیع به میان آمده است البته ایشان معتقد به عینیت این دو هستند اما متوجه می‌شویم قبل از ایشان قاطبه فقها مخالف بودند و اینکه معصومین ما را ارجاع به فقها داده باشند و این همه فقیه که بسیاری از آنها از قله های تقوا هستند همه به خطا رفته باشند جای تردیدست. باری اینکه بگوییم فقهای مخالف درین موضوع تخصص ندارند و قولشان حجت نیست هم گرهی نخواهد گشود چه این همه فقیه متقی در امر غیر تخصصی فتوا بدهند با اینکه می‌دانند اینکار حرامست محل تاملست. ثانیاً اگر این باب باز شود از کجا معلوم فتاوی فقیه در موسیقی حجت باشد مگر تخصص دارد؟ در اقتصاد همینطور و به همین نحو به تمام مسائل سرایت می‌کند و بالتبع چیزی برای فقیه باقی نمی‌ماند. ثالثاً شما چه انتظاری دارید مکلف قول فقیهی که اعلم می‌داند را بر زمین گذارد و سخن شما که نمی‌دانم اجتهاد دارید یا نه پیروی کند و بفرض مجتهد هم باشید آن فرد آن مجتهد مخالف را اعلم می‌داند و در مسائل اختلافی به فتوای بسیاری از فقها وظیفه تقلید از اعلمست. رابعاً متخصصین هم اینگونه نیست که همه متفق باشند خوب آقای مصباح گمان کنم وحدت وجود را قبول ندارند ایشان متخصص نیست؟ یا آقای فیاضی نظرهای خاص خود را دارند، یا آقای یثربی که کتبی که در عرفان تالیف کردند و بسیار محل رجوع دانشگاهیان و ... است و این تالیفات نشان از تخصص ایشان در عرفان می‌دهد اما به مرور ایشان هم گویا به جرگه مخالفین پیوستند که مصاحبه ایشان را در برنامه شوکران می‌توان ملاحظه کرد در پایان بنظر حقیر مکلف اگر هنوز مرجعی انتخاب نکرده است اگر بتواند در کنار مساله اعلمیت مرجعی انتخاب کند که مخالف عرفان نباشد مشکلی پیش نمی‌آید و اگر مرجعی را قبلاً انتخاب کرده است دو فرض دارد: ۱. مرجع خود را اعلم نمی‌دانند و مساوی با چند مرجع دیگر می‌داند درین صورت به مسائل تقلید مرجعشان رجوع کنند اگر رجوع به مرجع مساوی را جایز می‌داند در مساله جواز تعلم عرفان به مرجعی دیگر رجوع کنند و اگر رجوع به مساوی را جایز ندانست فعلاً گریزی از تبعیت نیست. ۲. اگر مرجع خود را اعلم می‌داند یعنی او بهتر از دیگران در تفقه دین سررشته دارد بفتوای او فلسفه و عرفان نمی‌آموزد و با همین نیاموختن به حق تقرب می‌جوید.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: به نظر می‌آید با توجه به نظر حضرت امام و رهبر معظم انقلاب بتوانیم از

این تنگناها عبور کنیم بخصوص که در این تاریخ در جهانی زندگی می‌کنیم که نمی‌توان از فلسفه و عرفان غفلت کرد و حضرت امام در همین رابطه آن نامه‌ی مشهور را به آقای گورباچف می‌نویسند و او را دعوت به مکتب صدرایی و عرفان ابن‌عربی می‌کنند. موفق باشید